Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Store Afdeling)

22. januar 2013 *

»Appel — konkurrence — karteller — det europæiske marked for kobberfittings og fittings af kobberlegeringer — moderselskabets ansvar, der alene følger af datterselskabets ulovlige adfærd — princippet ne ultra petita — konsekvenserne af en annullation i en dom vedrørende et datterselskab for moderselskabets retsstilling«

I sag C-286/11 P,

angående appel i henhold til artikel 56 i statutten for Den Europæiske Unions Domstol, iværksat den 6. juni 2011,

Europa-Kommissionen ved F. Castillo de la Torre, V. Bottka og R. Sauer, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg,

appellant,

den anden part i appelsagen:

Tomkins plc, London (Det Forenede Kongerige), ved barrister K. Bacon, for solicitor S. Jordan,

sagsøger i første instans,

har

DOMSTOLEN (Store Afdeling)

sammensat af præsidenten, V. Skouris, vicepræsidenten, K. Lenaerts, afdelingsformændene A. Tizzano, M. Ilešič, G. Arestis, M. Berger og E. Jarašiūnas samt dommerne E. Juhász (refererende dommer), A. Borg Barthet, J.-C. Bonichot, M. Safjan, D. Šváby og A. Prechal,

generaladvokat: P. Mengozzi

justitssekretær: ekspeditionssekretær L. Hewlett,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 2. maj 2012,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 19. juli 2012,

afsagt følgende

* Processprog: engelsk.

Dom

1 Europa-Kommissionen har i appelskriftet nedlagt påstand om ophævelse af dom afsagt af Den Europæiske Unions Ret den 24. marts 2011, Tomkins mod Kommissionen (sag T-382/06, Sml. II, s. 1157, herefter »den appellerede dom«), hvorved Retten for det første delvist annullerede Kommissionens beslutning K(2006) 4180 af 20. september 2006 om en procedure efter artikel 81 [EF] og artikel 53 i EØS-aftalen (sag COMP/F-1/38 121 – Fittings) (resumé i EUT 2007 L 283, s. 63, herefter »den anfægtede beslutning«), og for det andet nedsatte den bøde, som er pålagt Tomkins plc (herefter »Tomkins«) .

Tvistens baggrund og den anfægtede beslutning

2 I den appellerede doms præmis 1-3 samt 12 og 13 konstaterede Retten følgende:

»1 Ved [den anfægtede] beslutning fastslog Kommissionen [...], at en række virksomheder havde tilsidesat artikel 81, stk. 1, EF og artikel 53 i aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS), idet de i forskellige perioder mellem den 31. december 1988 og den 1. april 2004 deltog i en enkelt, kompleks og vedvarende overtrædelse af de fællesskabsretlige konkurrenceregler i form af en flerhed af konkurrencebegrænsende aftaler og samordnet praksis på markedet for kobberfittings og fittings af kobberlegeringer, der omfatter EØS-området. Overtrædelsen bestod i at fastsætte priser, vedtage prislister, prisnedslag og rabatter, gennemførelsesmekanismer til indførelse af prisforhøjelser, tildeling af nationale markeder og kunder, udveksling af andre handelsmæssige oplysninger samt deltagelse i regelmæssige møder og opretholdelse af andre kontakter for at lette overtrædelsen

2 Sagsøgeren, [Tomkins], og selskabets datterselskab på tidspunktet for de pågældende faktiske omstændigheder, [Pegler] (tidligere The Steel Nut & Joseph Hampton Ltd), var blandt adressaterne for den anfægtede beslutning.

3 Sagsøgeren ejede mellem den 17. juni 1986 og den 31. januar 2004 100% af kapitalen i Pegler, der producerede kobberfittings. Den 1. februar 2004 blev Pegler solgt til selskabets ledelse. Den 26. august 2005 blev Pegler Holdings Ltd og Pegler opkøbt af Aalberts Industries NV, der var en anden adressat for den anfægtede beslutning.

[…]

12 Kommissionen fastslog i den anfægtede beslutnings artikel 1, at sagsøgeren og datterselskabet Pegler havde tilsidesat artikel 81 EF og EØS-aftalens artikel 53 mellem den 31. december 1988 og den 22. marts 2001.

13 I den anfægtede beslutnings artikel 2, litra h), pålagde Kommissionen sagsøgeren, solidarisk med Pegler, en bøde på 5,25 mio. EUR for denne overtrædelse.«

Den appellerede dom

3 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 15. december 2006 har Tomkins for Retten nedlagt påstand om, at

— den anfægtede beslutning annulleres, for så vidt som den vedrører varigheden af Peglers deltagelse i overtrædelsen, og

— bøden, der er pålagt sagsøgeren in solidum med Pegler, nedsættes.

4 Som følge af delvis frafaldelse af de anbringender, der er fremført i sagen, havde appellanten for Retten kun fremført et enkelt anbringende om en fejl fra Kommissionens side med hensyn til fastlæggelsen af varigheden af Peglers deltagelse i overtrædelsen.

5 Det fremgår således af den anfægtede beslutning, at Kommissionen har tilregnet appellanten, der ejede 100% af kapitalen i Pegler mellem den 17. juni 1986 og den 31. januar 2004, Peglers retsstridige adfærd og pålagt appellanten solidarisk at betale den bøde, der er pålagt datterselskabet. Denne tilregnelse var baseret på Tomkins bestemmende indflydelse på Pegler i overtrædelsesperioden.

6 Retten anførte i den appellerede doms præmis 38, at Tomkins alene blev holdt ansvarlig for overtrædelsen som moderselskab til Pegler og i forbindelse med Peglers deltagelse i kartellet, og at Tomkins' ansvar derfor ikke kunne overstige Peglers. Den anfægtede beslutnings artikel 1 blev imidlertid annulleret ved dom afsagt af Retten den 24. marts 2011, Pegler mod Kommissionen (sag T-386/06, Sml. s. II, s. 1267), for så vidt som Kommissionen deri havde konstateret, at Pegler havde deltaget i det pågældende kartel i perioden fra den 31. december 1988 til den 29. oktober 1993. Da appellanten i første instans bestred Peglers deltagelse i overtrædelsen i den nævnte periode, undersøgte Retten konsekvenserne af denne annullation i forhold til Tomkins.

7 Efter i den appellerede doms præmis 40 at have henvist til Domstolens retspraksis om, at det er umuligt for Unionens retsinstanser at træffe afgørelse ultra petita, navnlig den omstændighed, at disse ikke kan træffe afgørelse om forhold, der vedrører andre adressater end dem, der er omfattet af det af appellanten begærede (dom af 14.9.1999, sag C-310/97 P, Kommissionen mod AssiDomän Kraft Products m.fl., Sml. I, s. 5365), fandt Retten imidlertid i den appellerede doms præmis 42, at set fra et konkurrenceretligt synspunkt udgjorde appellanten sammen med sit datterselskab én enkelt enhed, hvis påstande delvist blev taget til følge efter indgivelse af annullationssøgsmålet i den sag, der gav anledning til dommen i sagen Pegler mod Kommissionen. Retten fandt derimod, at det ansvar, som Kommissionen har tilregnet appellanten, indebar, at selskabet nød godt af den delvise annullation af den anfægtede beslutning i ovennævnte sag.

8 Retten har i den appellerede doms præmis 44 konkluderet, at Retten – når der for den er indgivet et annullationssøgsmål særskilt af et moderselskab og af dets datterselskab – ikke træffer afgørelse ultra petita, når den tager hensyn til udfaldet af den sag, som datterselskabet har anlagt, idet påstandene i den sag, som moderselskabet har anlagt, har samme genstand.

9 Da der foreligger et ansvar for moderselskabet, der er snævert forbundet med datterselskabets ansvar, idet betalingen af en bøde på solidarisk grundlag med Tomkins ikke har kunnet finde sted, uden at sidstnævnte tilregnes Peglers ulovlige adfærd, har Retten annulleret den anfægtede beslutning for så vidt angår begyndelsen af sagsøgerens deltagelse i overtrædelsen, dvs. fra den 31. december 1988 til den 29. oktober 1993, og Retten nedsatte følgelig den bøde, der var blevet pålagt Tomkins, fra 5,25 til 4,25 mio. EUR, hvoraf 3,4 mio. EUR skulle betales solidarisk med Pegler.

10 Hvad angår overtrædelsens ophør fastslog Retten i den appellerede doms præmis 53, at Kommissionen med rette havde antaget, at Pegler ikke havde godtgjort, at selskabet havde taget afstand fra aftalen indgået den 10. juni 2000, der havde til formål at forhøje priserne fra den 14. august 2000, og at sidstnævnte derfor løbende havde deltaget i kartellet indtil den dato, hvor Kommissionen fandt, at kartellet var ophørt, nemlig det tidspunkt, hvor den foretog de uanmeldte kontrolbesøg i løbet af marts 2001.

Parternes påstande

11 Kommissionen har nedlagt følgende påstande for Domstolen:

— Den appellerede dom ophæves.

— Det af Tomkins anlagte søgsmål for Retten afvises i det hele.

12 Tomkins har nedlagt følgende påstande for Domstolen:

— Appellen forkastes i det hele.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagsomkostningerne både i første instans og i appelsagen.

Om appellen

Parternes argumenter

13 Kommissionen har til støtte for appellen fremsat fem anbringender, der henholdsvis vedrører, at Retten har tilsidesat den regel, der finde anvendelse på området for dom ultra petita, at Retten fejlagtigt konstaterede, at moderselskabets og datterselskabets søgsmål havde samme genstand, at Retten ikke tog hensyn til den omstændighed, at Tomkins var en del af en virksomhed, der havde erkendt at have begået en overtrædelse, at den appellerede dom savner begrundelse og er selvmodsigende, og endelig, at retten til en retfærdig rettergang er blevet tilsidesat.

Det første anbringende

14 Med det første anbringende har Kommissionen gjort gældende, at Retten har tilsidesat den regel, der forbyder en ret at træffe afgørelse ultra petita, da den annullerede den anfægtede beslutning, for så vidt som den vedrører en del af den varighed af deltagelsen i overtrædelsen, der er fastslået i denne beslutning, på grundlag af forhold, som aldrig blev fremført af Tomkins. Domstolens retspraksis, herunder navnlig dommen i sagen Kommissionen mod AssiDomän Kraft Products m.fl., og dommen af 29. marts 2011, ArcelorMittal Luxembourg mod Kommissionen og Kommissionen mod ArcelorMittal Luxembourg m.fl. (forenede sager C-201/09 P og C-216/09 P, Sml. I, s. 2239), har ikke anerkendt en undtagelse til denne regel med den begrundelse, at to sagsøgere tilhører den samme virksomhed og er kendt solidarisk ansvarlige. Den annullation, som hver enkelt sagsøger, der er adressat for beslutningen, søger opnået, er nødvendigvis begrænset til de anbringender, som hver enkelt af dem har fremsat i deres egen sag, og der er ingen mulighed for undtagelse for de adressater, der tilhører en enkelt virksomhed.

15 Kommissionen har gjort gældende, at Retten har foretaget en sammenblanding af begrebet virksomhed som en økonomisk enhed for så vidt angår konkurrence som omhandlet i artikel 101 TEUF og Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i artikel [81 EF] og [82 EF] (EFT 2003 L 1, s. 1), og det processuelle begreb juridisk person, der anlægger et søgsmål ved Unionens retsinstanser i henhold til artikel 263 TEUF og forordning nr. 1/2003. Kommissionen, der henviser til dommen i sagen ArcelorMittal Luxembourg mod Kommissionen og Kommissionen mod ArcelorMittal Luxembourg m.fl., er af den opfattelse, at et søgsmål, der er anlagt af en enhed, der er en del af en koncern, ikke påvirker retsstillingen for de øvrige enheder i koncernen. Det tilkommer adressaten for beslutningen at fastlægge omfanget af sit søgsmål ved Unionens retsinstanser samt de anbringender, adressaten ønsker at fremføre. Såfremt det antages, at den delvise annullation af den beslutning, der vedrører datterselskabet, bekræfter, at der foreligger en grundlæggende fejl fra Kommissionens side, der potentielt kunne være til gavn for moderselskabet, må sidstnævnte selv påberåbe sig denne fejl ved Retten.

16 Kommissionen har gjort gældende, at de bøder, der pålægges juridiske enheder inden for en enkelt virksomhed, kan variere, selv om der er pålagt et solidarisk ansvar for en bestemt del af disse bøder. Det solidariske ansvar for to enheder inden for samme selskab har således ingen betydning for

anvendelse af den praksis, der udspringer af dommen i sagen Kommissionen mod AssiDomän Kraft Products m.fl., på området for dom ultra petita. I det foreliggende tilfælde foreligger der ingen direkte forbindelse mellem Tomkins' ansvar og Peglers.

17 Ifølge Kommissionen har Retten endvidere begået en retlig fejl ved at tage stilling til anbringendet om varigheden af deltagelsen i overtrædelsen uden at tage stilling til de retlige argumenter, som Tomkins selv fremførte vedrørende overtrædelsens begyndelsestidspunkt, og ved i stedet kun at henvise til afgørelsen i dommen i sagen Pegler mod Kommissionen. Retten har således omfortolket og omkvalificeret søgsmålets genstand.

18 Kommissionen har desuden anført, at Retten ved at nedsætte den bøde, der er pålagt Tomkins på grundlag af en særskilt dom, har gjort indgreb i Kommissionens ansvarsområde. Det tilkommer Kommissionen, og ikke Retten, at drage konsekvenserne af denne dom, ved i givet fald at nedsætte eller annullere denne bøde for at efterkomme nævnte dom om annullation.

19 Tomkins har gjort gældende, at det første anbringende ikke kan antages til realitetsbehandling, idet Kommissionen forsøger at opnå en ny undersøgelse af de faktiske omstændigheder, der allerede er undersøgt af Retten, og navnlig betragtningerne vedrørende varigheden af den overtrædelse, der tilskrives Tomkins, hvilket er i strid med appellens karakter.

20 Tomkins har subsidiært gjort gældende, at Retten ikke har truffet afgørelse ultra petita og ikke har fraveget retspraksis på området. Tomkins har fremhævet, at nedsættelsen af varigheden af Peglers deltagelse i overtrædelsen og af bødens størrelse med den begrundelse, at Kommissionen har begået en fejl ved at fastslå denne varighed, udgjorde et af kravene i dens påstand, der udtrykkeligt er nævnt i stævningen for Retten. Derudover er dommen i sagen Kommissionen mod AssiDomän Kraft Products m.fl. og i sagen ArcelorMittal Luxembourg mod Kommissionen og Kommissionen mod ArcelorMittal Luxembourg m.fl., ikke relevante.

21 Tomkins har gjort gældende, at Retten ikke har skabt en undtagelse til procedurereglen om, at en ret ikke kan træffe afgørelse ultra petita, men at Retten har vurderet de faktiske omstændigheder i den foreliggende sag korrekt, navnlig for så vidt angår det solidariske ansvar for de to pågældende selskaber, der tilhører samme koncern. Kommissionen har i sin vurdering af de faktiske omstændigheder i appelskriftet forvekslet Tomkins' anbringende vedrørende nedsættelse af varigheden af den overtrædelse, som Pegler har begået, samt den bøde, der skal betales, med de faktiske omstændigheder, som er anført med hensyn til de præcise tidspunkter for overtrædelsens begyndelse og ophør til støtte for dens påstande. Kommissionen kan ikke gøre gældende, at Tomkins skal bære det ansvar, som påhviler selskabet, men ikke kan opnå Rettens nedsættelse af det pågældende datterselskabs overordnede og direkte ansvar, hvilket kan medføre et ansvar, der ikke kan være fælles og solidarisk.

22 Hvad angår sammenblandingen af de materielle konkurrenceregler, der er baseret på begrebet virksomhed, med procedurereglerne, som er baseret på begrebet juridisk enhed, har Tomkins fremhævet, at Kommissionen har foretaget en fejlagtig retlig kvalifikation af EU-retten. Retten har med rette erkendt, at der er en tæt og »uløselig« sammenhæng mellem dommen i sagen Pegler mod Kommissionen og i sagen Tomkins og Kommissionen, der under en ordentlig retspleje begrunder krydshenvisninger mellem de to sager.

Det andet anbringende

23 Kommissionen har anført, at Retten har begået en retlig fejl, da den antog, at Tomkins og dets datterselskab, Peglers påstande til støtte for annullationssøgmålet havde »samme genstand«. Ifølge Kommissionen bestrider disse to juridiske personer forskellige perioder for deltagelsen i overtrædelsen, nemlig fra den 31. december 1988 til den 7. februar 1989 for så vidt angår Tomkins,

dvs. 38 dage, og fra den 31. december 1988 til den 29. oktober 1993 for så vidt angår Pegler, dvs. en varighed på 4 år, 9 måneder og 29 dage. Disse forskelle og de forskelle, der følger af den omstændighed, at de forskellige anbringender og argumenter blev gjort gældende af disse to enheder, udgør ifølge Kommissionen påstande, som har forskellig genstand.

24 Retten har desuden i den appellerede doms præmis 42 baseret sig på en urigtig forudsætning, der kan udgøre en urigtig gengivelse af de faktiske omstændigheder, idet Tomkins har gjort gældende, at »hvis den anfægtede beslutning skulle blive annulleret for så vidt angår Pegler, skal beslutningen ligeledes annulleres, for så vidt som den vedrører sagsøgeren«. Tomkins har imidlertid ikke gjort dette anbringende gældende hverken i sin stævning eller i sin replik, og Retten har derfor foretaget en urigtig gengivelse af det anbringende, som appellanten har fremført.

25 Ifølge Tomkins er det med rette, at Retten har konstateret, at selskabets påstande og Peglers påstande havde »samme genstand«, eftersom de to parter udtrykkeligt – hver især i deres egen stævning – har anmodet om, at varigheden af Peglers deltagelse i overtrædelsen nedsættes, således som det fremgår af Kommissionens konstateringer.

Det tredje anbringende

26 Ifølge Kommissionen har Retten begået en retlig fejl, idet den nedsatte ansvaret for en enhed i »virksomheden Tomkins« med den begrundelse, at varigheden af deltagelsen i overtrædelsen var blevet nedsat for en anden enhed i denne virksomhed, nemlig datterselskabet Pegler. Nedsættelsen af Peglers ansvar med hensyn til overtrædelsen var baseret på Peglers status som et »hvilende« selskab, og ikke på den omstændighed, at den pågældende koncern ikke havde deltaget i overtrædelsen. Den omstændighed, at Pegler ikke kunne være rette adressat inden for koncernen for en vis periode, angår kun dette datterselskab og fritager ikke virksomheden i sin helhed for ansvar for overtrædelse af konkurrencereglerne. Retten kunne således ikke lovligt annullere Tomkins' bøde for perioden fra den 20. januar 1989 til den 29. oktober 1993 med den begrundelse, at »Tomkins' ansvar var snævert forbundet med Peglers ansvar« ved at basere sig på en sådan forbindelse, selv om den ikke findes.

27 Tomkins har gjort gældende, at det tredje anbringende ikke kan antages til realitetsbehandling, eftersom det har til formål at opnå en fornyet undersøgelse af de faktiske omstændigheder, der allerede er undersøgt af Retten, og at Kommissionen desuden ikke har gjort dette anbringende gældende i første instans.

Det fjerde anbringende

28 Subsidiært har Kommissionen gjort gældende, at den appellerede dom er mangelfuldt begrundet, idet Retten ikke tilstrækkelig præcist har redegjort for, at den udgør en undtagelse til dommen i sagen Kommissionen mod AssiDomän Kraft Products m.fl. Retten har desuden i den appellerede doms præmis 56 og 57, der omhandler anvendelsen af en multiplikationsfaktor for at sikre bødernes afskrækkende virkning, udtrykt sig usammenhængende og upræcist, idet den har opfordret Kommissionen til at drage konsekvenserne af det solidariske ansvar for betaling af bøden i forhold til Tomkins, uden først selv at fastsætte bødens størrelse i nævnte doms præmis 59.

29 Tomkins har anført, at det fjerde anbringende er ubegrundet, og har fremhævet, at Rettens dom angiver dens argumentation med tilstrækkelig klarhed, der således gør det muligt for de kontraherende parter at få kendskab til grundlaget for den trufne afgørelse, og således at Domstolen kan udøve sin prøvelsesret.

Det femte anbringende

30 Kommissionen har anført, at Retten har tilsidesat kontradiktionsprincippet og princippet om retten til en retfærdig rettergang, idet Retten ikke har givet Kommissionen lejlighed til at tage stilling til Rettens hensigt om at nedsætte Tomkins' bøde på grundlag af de anbringender, som Pegler har fremført i et særskilt søgsmål. Da Retten har henvist til en del af en dom, selv om det nævnte anbringende, som Pegler har gjort gældende til støtte for sit søgsmål, ikke var blevet gjort gældende af Tomkins under den skriftlige forhandling, har Retten tilsidesat Kommissionens ret til forsvar.

31 Tomkins har anført, at dette anbringende er ubegrundet, eftersom Kommissionen var part i den sag, der førte til dommen i sagen Pegler mod Kommissionen, og således var fuldt ud underrettet om argumenterne vedrørende varigheden af overtrædelsen. Ifølge Tomkins fremførte Kommissionen ikke dette anbringende i den sag, der førte til den appellerede dom, udelukkende af taktiske årsager.

Domstolens bemærkninger

Det første, andet og tredje anbringende

32 Da det første, andet og tredje anbringende er sammenfaldende, skal de undersøges samlet.

33 Retten konstaterede i den appellerede doms præmis 38, at »sagsøgeren ikke er blevet holdt ansvarlig for det pågældende kartel på grund af selskabets direkte deltagelse i kartellets aktiviteter. Sagsøgeren er udelukkende blevet holdt ansvarlig for overtrædelsen som moderselskab i forbindelse med Peglers deltagelse i kartellet. Sagsøgerens ansvar kan derfor ikke overstige Peglers ansvar«.

34 Det er således ubestridt mellem parterne, at Tomkins' ansvar udelukkende skyldes Tomkins' datterselskab, Peglers deltagelse i det kartel, der blev lagt til grund i den anfægtede beslutning.

35 Kommissionen har imidlertid med disse tre anbringender i appelskriftet i det væsentlige anført, at uanset ansvaret for den virksomhed, der udgøres af disse to selskaber i samme koncern, for den overtrædelse, der blev fastslået i den anfægtede beslutning, var selskabet Tomkins ikke inden for rammerne af proceduren indledt ved den sag, som selskabet har anlagt ved Retten, berettiget til den nedsættelse af varigheden af overtrædelsen, som Retten fastslog inden for rammerne af den af Pegler særskilt anlagte sag ved Retten på grundlag af argumenter, som Tomkins ikke har fremført inden for rammerne af sit eget søgsmål.

36 Kommissionen har med det tredje anbringende støttet sig på sondringen mellem ansvaret for juridisk adskilte enheder inden for en koncern af selskaber og har navnlig bemærket, at i det foreliggende tilfælde var den anfægtede beslutning rettet både til Tomkins og Pegler, og at konstateringen vedrørende perioden fra den 31. december 1988 til den 29. oktober 1993 var blevet annulleret med den begrundelse, at Pegler i begyndelsen var et »hvilende« selskab i medfør af engelsk selskabsret, og senere et »hvilende selskab, der optræder som repræsentant«.

37 Disse betragtninger er imidlertid ikke tilstrækkelige til at rejse tvivl om Rettens konstatering i den appellerede doms præmis 38, da det er nødvendigt for, at der kan pålægges et ansvar på en hvilken som helst enhed i en koncern, at der føres bevis for, at en mindst én enhed har begået en overtrædelse af Unionens konkurrenceregler, samt at denne omstændighed anføres i en beslutning, der er blevet endelig.

38 I det foreliggende tilfælde er der imidlertid ikke i sidste ende blevet ført et sådant bevis vedrørende perioden fra den 31. december 1988 til den 29. oktober 1993, idet Retten har annulleret den anfægtede beslutning delvist for så vidt angår denne periode i dommen i sagen Pegler mod Kommissionen. Det er i denne forbindelse uden relevans, at årsagen til Peglers manglende ulovlige adfærd ikke er blevet konstateret.

39 Det er dermed med rette, at Retten lagde til grund, at Tomkins' ansvar som moderselskab i det foreliggende tilfælde er rent afledt og accessorisk og således afhænger af Tomkins' datterselskab Peglers ansvar, idet disse to selskaber desuden var blevet pålagt solidarisk at betale den bøde, der er anmodet om nedsættelse af.

40 Det skal i øvrigt tilføjes, at Tomkins' anbringende og argumenter i første instans ikke vedrørte – som det fremgår af den appellerede doms præmis 25 og 28-30 – Tomkins' egen deltagelse i overtrædelsen, men udelukkende Peglers deltagelse.

41 Kommissionen har med sit første anbringende gjort gældende, at Retten, idet den ligeledes nedsatte varigheden af overtrædelsen for Tomkins, uden at dette selskab udtrykkeligt havde anmodet derom, traf afgørelse ultra petita i strid med Domstolens retspraksis, navnlig udtrykt i dommen i sagen Kommissionen mod AssiDomän Kraft Products m.fl. samt i sagerne ArcelorMittal Luxembourg mod Kommissionen og Kommissionen mod ArcelorMittal Luxembourg m.fl.

42 Kommissionen erkender i forbindelse med det andet anbringende, at ligesom Pegler har Tomkins ved Retten anfægtet den periode for overtrædelsen, der blev lagt til grund i den anfægtede beslutning. Kommissionen understreger imidlertid, at dette moderselskab ikke anfægtede den samme periode, som dets datterselskab har henvist til, men udelukkende en lille del af denne periode og med andre argumenter end dem, Pegler har fremført. Kommissionen har konkluderet, at Retten har begået en retlig fejl, idet den i den appellerede doms præmis 44 antog, at de søgsmål, der var indgivet særskilt af Pegler og Tomkins, havde samme genstand.

43 Det må imidlertid konstateres, at i en situation, hvor moderselskabets ansvar er fuldstændig afledt af datterselskabets ansvar, og hvor disse to selskaber har anlagt søgsmål navnlig med påstand om, at Retten nedsætter bøden som følge af en nedsættelse af varigheden af den overtrædelse, som datterselskabet har begået, kræver begrebet »samme genstand« ikke, at der er identitet mellem rækkevidden af disse to selskabers søgsmål og de argumenter, som de har fremført for at anfægte varigheden af den overtrædelse, som Kommissionen har fastslået.

44 For så vidt som det er ubestridt, at både Pegler og Tomkins har anfægtet varigheden af overtrædelsen, og at en del af denne periode var identisk, har Retten følgelig ikke begået en retlig fejl, idet den nåede frem til konstateringerne i den appellerede doms præmis 44.

45 Hvad angår Kommissionens argument om, at Retten har foretaget en urigtig gengivelse af det anbringende, som Tomkins har fremført, skal det forkastes som irrelevant. Det fremgår således af de foregående præmisser i denne dom, at Retten kunne fastslå, at genstanden for moderselskabets og datterselskabets stævninger var identiske, uanset om Tomkins i sit søgsmål har fremsat anmodningen i den appellerede doms præmis 42, tredje punktum, der er gengivet i denne doms præmis 24, eller ej.

46 Hvad angår den retspraksis, der er nævnt i denne doms præmis 41, må det fastslås, at i modsætning til, hvad der er Kommissionens opfattelse, kan den nævnte retspraksis ikke overføres på afgørelsen af denne tvist.

47 I den sag, der gav anledning til dommen i sagen Kommissionen mod AssiDomän Kraft Products m.fl., havde selskabet AssiDomän Kraft Products AB og seks andre svenske selskaber – i modsætning til de faktiske omstændigheder i denne dom – således ikke anlagt sag til prøvelse af Kommissionens beslutning, der var blevet delvist annulleret af Domstolen som følge af en sag anlagt af andre virksomheder.

48 I den tvist, som førte til dommen i sagen ArcelorMittal Luxembourg mod Kommissionen og Kommissionen mod ArcelorMittal Luxembourg m.fl., der vedrørte et retligt spørgsmål af en anden art, nemlig suspension af forældelse på området for gennemførelse af sanktioner, var der tale om tre selskaber inden for samme koncern. Som Domstolen har fastslået i nævnte doms præmis 149, vedrørte Kommissionens oprindelige beslutning udelukkende et af disse selskaber, og denne beslutning var blevet annulleret af Retten for så vidt angår dette ene selskab. Der kan derfor ikke udledes en virkning i forhold til de to andre selskaber af en sådan annullation.

49 I et tilfælde som det foreliggende, hvor moderselskabets ansvar udelukkende er afledt af datterselskabets ansvar, og hvor moderselskabet og dets datterselskab har anlagt parallelle søgsmål, der har samme genstand, kunne Retten uden at træffe afgørelse ultra petita således tage hensyn til resultatet af den sag, som Pegler har anlagt, og også annullere den anfægtede beslutning for perioden inden den 29. oktober 1993 for så vidt angår Tomkins.

50 Den mulighed, som Kommissionen har henvist til, om, at den selv kan ændre eller trække sin afgørelse vedrørende moderselskabet tilbage for at drage konsekvenserne af Rettens dom, giver ikke i denne forbindelse tilstrækkelig sikkerhed for, at virksomhedernes rettigheder beskyttes på området for anvendelsen af Unionens konkurrenceregler.

51 Det fremgår af de foregående betragtninger, at Kommissionens første, andet og tredje anbringende ikke er begrundede.

Det fjerde anbringende

52 Det fjerde anbringende består af to led.

53 Med det første led har Kommissionen kritiseret Retten for ikke at have fremført en tilstrækkelig og klar argumentation til støtte for den delvise annullation af den anfægtede beslutning. Kommissionen har i vid udstrækning gentaget de argumenter, der allerede er fremført i forbindelse med første, andet og tredje anbringende.

54 Der skal i denne henseende blot henvises til Domstolens bemærkninger i forbindelse med disse anbringender, hvoraf det fremgår, at Kommissionens kritik ikke er begrundet.

55 Med det andet led har Kommissionen gjort gældende, at der ikke er overensstemmelse eller klarhed i Rettens begrundelse i den appellerede dom, for så vidt som Retten dels opfordrer Kommissionen til at tage hensyn til dommen i sagen Pegler mod Kommissionen vedrørende afskrækkelsesfaktoren, dels selv fastsætter den bøde, der var pålagt Tomkins, i den appellerede doms præmis 59.

56 Det skal imidlertid fastslås, at Rettens dom ikke udviser nogen selvmodsigelse eller uklarhed. Retten har således kun nedsat bøden, i det omfang den også har annulleret den anfægtede beslutning for perioden inden den 29. oktober 1993 for så vidt angår Tomkins. Retten har derimod i den appellerede doms præmis 56-58 draget konsekvenserne af den omstændighed, at Tomkins søgsmål ikke vedrørte en fejl fra Kommissionens side ved anvendelsen af afskrækkelsesfaktoren.

57 Det følger heraf, at det fjerde anbringende ikke kan tages til følge.

Det femte anbringende

58 Kommissionen har med dette anbringende gjort gældende, at der er sket tilsidesættelse af retten til en retfærdig rettergang. Kommissionen har navnlig kritiseret Retten for ikke at have givet den lejlighed til at gøre sine synspunkter om, at den havde til hensigt at støtte sig på Peglers anbringender, gældende.

59 Det skal indledningsvis bemærkes, at Kommissionen ikke har anmodet om afholdelse af et retsmøde i denne sag. Som Retten har nævnt i den appellerede doms præmis 23, havde Kommissionen ved en skrivelse anført, at »den har overladt det til Retten at vurdere nytteværdien af et retsmøde i betragtning af omstændighederne i den foreliggende sag«.

60 Kommissionens kritik vedrørende den manglende overholdelse af kontradiktionsprincippet og retten til en retfærdig rettergang er baseret på dens faste overbevisning om, at det er absolut umuligt for moderselskabet Tomkins at opnå en nedsættelse af den overtrædelsesperiode, der er fastslået for Tomkins datterselskab Pegler, når der ikke er anlagt fuldstændigt identiske sager.

61 Som det fremgår af Domstolens betragtninger og konklusioner i forbindelse med det første, andet og tredje anbringende, findes denne mulighed imidlertid under visse omstændigheder. Anvendelse af denne mulighed skyldes Rettens retlige vurdering, som denne retsinstans er berettiget til at foretage uden at underrette parterne forud for afsigelsen af dommen. En sådan adfærd udgør ikke en tilsidesættelse af retten til forsvar eller retten til en retfærdig rettergang.

62 Det følger heraf, at det femte anbringendae er ubegrundet.

63 Da ingen af Kommissionens anbringender er taget til følge, bør appellen forkastes.

Sagens omkostninger

64 I henhold til procesreglementets artikel 184, stk. 2, træffer Domstolen afgørelse om sagens omkostninger, såfremt appellen forkastes. I henhold til procesreglementets artikel 138, stk. 1, der i medfør af procesreglementets artikel 184, stk. 1, finder anvendelse i appelsager, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Da Tomkins har nedlagt påstand om, at Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger, og Kommissionen har tabt sagen, bør det pålægges denne at betale sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser udtaler og bestemmer Domstolen (Store Afdeling):

1) Appellen forkastes.

2) Europa-Kommissionen betaler sagens omkostninger.

Underskrifter